

TAHSİN YÜCEL YAPISALCILIK

TAHSİN YÜCEL
YAPISALCILIK

Can Modern

Yapısalcılık, Tahsin Yücel

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2005

4. basım: Ocak 2020, İstanbul

Bu kitabın 4. baskısı 500 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Faruk Duman

Düzeltili: Burçak Başpınar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı, iç baskı ve cilt: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri

Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8

Yenibosna-Bahçelievler, İstanbul

Sertifika No: 44066

ISBN 978-975-07-2573-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750725739

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

TAHSİN YÜCEL
YAPISALCILIK

DENEME

Tahsin Yücel'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Aykırı Öyküler, 1989

Haney Yaşamalı, 1991

Peygamberin Son Beş Günü, 1992

Bıyık Söylencesi, 1995

Vatandaş, 1996

Ben ve Öteki, 1998

Komşular, 1999

Yalan, 2002

Kumru ile Kumru, 2005

Mutfak Çıkmazı, 2005

Yazın, Gene Yazın, 2005

Göstergeler, 2006

Gökdelen, 2006

Dil Devrimi ve Sonuçları, 2007

Golyan Devrimi, 2008

Yazın ve Yaşam, 2008

Sonuncu, 2010

Gün Ne Günü?, 2010

Kimim Ben?, 2011

Kendine Doğru Yolculuk, 2012

TAHSİN YÜCEL, 1933'te Elbistan'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni ve İÜ Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde uzun yıllar öğretim üyeliği yaptıktan sonra, 2000 yılında emekli oldu. Yazın araştırmalarına 1969'da yayımladığı *L'Imaginaire de Bernanos* (Bernanas'un İmgesel Evreni) ile başladı. 1973'te *Figures et Messages dans la Comédie Humaine*'i (İnsanlık Komedyasında Yüzler ve Bildiriler), 1979'da *Anlatı Yerlemleri*'ni, 1982'de *Dil Devrimi ve Sonuçları* ve *Yapısalcılık*'ı yayımladı. 1976'dan itibaren *Yazın ve Yaşam*, 1982'de *Yazının Sınırları*, 1991'de *Eleştirinin Abecesi*, 1993'te *Tartışmalar*, 1995'te *Yazın, Gene Yazın*, 1997'de *Alıntılar*, 1998'de *Söylemlerin İçinden* (1999 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü), 2000'de *Salaklık Üstüne Deneme*, 2003'te *Yüz ve Söz*, 2006'da *Göstergeler*, 2010'da *Gün Ne Günü?* ve 2011'de *Kimim Ben?* ile deneme ve eleştirilerini okurla buluşturdu. İlk romanı *Mutfak Çıkmazı* 1960'ta yayımlandı. Bunu 1975'te *Vatandaş*, 1992'de *Peygamberin Son Beş Günü* (1993 Orhan Kemal Roman Ödülü), 1995'te *Bıyık Söylencesi*, 2002'de *Yalan* (2003 Yunus Nadi ve 2003 Ömer Asım Aksoy roman ödülleri), 2005'te *Kumru ile Kumru*, 2006'da *Gökdelen* (2007 Balkanika Ödülü) ve 2010'da *Sonuncu* izledi. Öykü kitaplarından 1956 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazanan *Haney Yaşamalı* 1955'te, *Düşlerin Ölümü* 1958'de (1959 TDK Öykü Ödülü), *Ben ve Öteki* 1983'te, *Aykırı Öyküler* 1989'da, *Komşular* 1999'da (1999 Dünya Kitap Yılın Kitabı Ödülü) ve *Golyan Devrimi* 2008'de yayımlandı. Tahsin Yücel'e 1984'te Azra Erhat Çeviri Yazın Üstün Hizmet Ödülü, 1997'de Fransız hükümeti tarafından Palmes Académiques Nişanı Commandeur derecesi verildi.

www.tahsinyucel.com

Mümtaz'ın tükenmez anısına

İçindekiler

SUNUŞ.....	13
GİRİŞ.....	15
I DİLBİLİM	25
1. Dilbilim Devrimi	27
2. Dil ve Ses.....	35
3. Dil ve Anlam	45
4. Söylem.....	55
5. Sonuç Yerine.....	63
II BUDUNBİLİM	65
1. Doğadan Ekine	67
2. Kadın İletişimi	77
3. Söylenler.....	83
4. Biçim ve Anlam	95
5. Barbar ve Uygur	103
III GÖSTERGEBİLİM	107
1. Öncüller	109
2. Göstergibilim ve Anlam	125
3. Göstergibilimsel Dörtgen	135
4. Eyleyenler.....	145

5. Koşullandırım Türleri.....	159
6. Özneler ve Öznellik Alanları	167
IV SONUÇ	173
1. Sınırlar.....	175
2. Tarih Çevresinde	185
3. Çekinceler	203
KAYNAKÇA	209
DİZİN.....	213

Sunuş

Yapısalcılık yıllar önce, 1982'de yayımlanmıştı. Bu nedenle, kendisinden çok fotokopileri görünüyordu ortalıkta. Her gün, her çevrede değil elbette, arada bir ve daha çok üniversite çevrelerinde. Bu kadarı bile onu yeniden yayımlamayı düşünmem için yeterli bir neden sayılabilirdi. Ama, bunca yıldan sonra, ilk biçimiyle yeniden yayımlanması doğru olur muydu? Doğru olmazsa, yeniden gözden geçirilip güncelleştirilmesi gerekirse, güncelleştirmenin sınırı ne olmalıydı? Herhalde başka bir kitaba dönüşmemesi. Bu kitap, ilk çıkışında, o günlerin güncelliği içinde, en azından giriş ve sonuç bölümleriyle, aynı zamanda bir tartışma kitabı niteliği taşıyordu. Bugün yapısalcı düşünceyi pek tartışan yok, adını ananlar bile azaldı; ancak büyük öncü ve sürdürücüleri, Lévi-Strauss, Jakobson, Benveniste, Greimas hep gündemde. Öyleyse, bu böyledir diye, tartışmayı atıp yalnızca tanıtım ve yorumu bırakmak kitabın kimliğini değiştirmek olurdu.

Ama kimliğini güncelin gerisinde kalmak pahasına koruması da gerekmezdi. Bu nedenle, özüne hiç dokunmamakla birlikte, üç ana bölümün üçüne de yeni bilgiler ekledim. Böylece, biraz daha kapsamlı, biraz daha doyurucu, biraz daha güncel ama ilk yönelimlerine yan çizmeyen bir kitap çıktı ortaya.

02.07.1998

T. Y.

GİRİŞ

Belirli bir yaygınlık kazanmış tüm sanat ve düşün akımlarının, gittikçe daha karmaşık, daha içinden çıkılmaz bir biçimde, bir dizi toplanma ve dağılma, yeniden toplanıp yeniden dağılma sürecinden geçtiğini biliriz. Başlangıçta birkaç genel ilke çevresinde birleşen bilim, düşün ya da sanat adamları, genel ilkelere kaynaklanan ya da kaynaklanmak savında olan ürünler çoğaldıkça, ya bunları çok farklı biçimlerde yorumlarlar ya da, araştırılan ya da yorumlanan konunun özgül nitelikleri ve araştıran ya da yorumlayan öznelerin bireysel yönelimleri nedeniyle, ayrıntılardaki karşıtlıkların temeldeki birlikten daha ağır bastığını düşünmeye başlarlar. Özellikle bilim alanında, temel ilkelerin ancak birer çıkış noktası oluşturduğu, özgül yöntemlerin olsa olsa bu ilkelere yola çıkılarak ve her dalın kendi gereklerine göre, farklı biçimlerde geliştirilebileceği düşünülürse, kuram ve uygulamalarda beliren ayrılıklar da, bir zamanlar birbirlerini coşkuyla desteklemiş kişilerin bir noktadan sonra kendi yollarında yalnız ilerlemeyi yeğlemeleri de doğaldır. Öte yandan, gene dallar ya da kişiler arası farklılıklar nedeniyle, aynı temel ilkelere doğmuş değişik yönelimler çevresinde yeni kümelenmeler olur. Bunlardan kimileri temel ilkelerin zorunlu kıldığı sınır ve ku-

rallara bağı kalırken, kimileri akımı değişik yönlere, değişik düzlemlere kaydırır. Kısacası, akım hem olumlu, hem olumsuz yönlerde, hem içeriden (sürdürenlerce), hem dışarıdan (gözlemcilerce), yeni yeni yorumlardan geçirilir durmadan.

Böylece, izler birbirine karışır, tutarlı ve bütüncül sonuçlara varmak gittikçe zorlaşır. Buna koşut olarak, yanlışların, çarpık yorumların, bilinçli, bilinçsiz haksızlıkların oranı yükselir. Örneğin 1860 dolaylarında romantikleri yerden yere vurup Balzac'ı göklere çıkaranlar Balzac'ın öncelikle bir romantik, adını koymadan geliştirdiği "gerçekçi" anlatımın da romantizmin temel yönelimlerinden biri olduğunu pek uslarına getirmezler, hele kendilerinin de büyük ölçüde romantik yönelimlere bağı kaldıklarını, öncelikle birer romantik olduklarını hiç düşünmezler. Hiç kuşkusuz, bu kaçınılmaz bulanıklıkların başlıca nedenlerinden biri de kimi güçlü akımların zamanla kazandığı yaygınlık ve geçerliliktir: Herkesin köse olduğu bir toplumda "köse" sözcüğüne pek gerek kalmaması gibi, herkesçe paylaşılan ilkeler çevresinde bir birlik oluşturma çabasına girişmek gereksiz, hatta saçma görünür.

Tüm bunlar "şimdiden epeyce uzun bir tarihi bulunan" yapısalcılık için de geçerli.

Bir kez, yapısalcılıktan fazla söz edilmiyor artık: ilkelerinin ve katkılarının, hiç değilse belirli düşün ve bilim çevrelerinde, yeterince anlaşılmış olması, hele kimi ilkelerinin üç beş bilimadamınca önerilen özgün ve kuşku görüşler olmaktan çıkarak çok sayıda araştırmacıyı bir araya getiren bir *ortak alan* oluşturmaları sonucu, yapısalcı olmayan çalışmaların ilginçliklerini yitirdikleri ölçüde, yapısalcılık da ilginç olmaktan çıkmış görünüyor. Trubetzkoy, daha 1930'larda, "Yaşadığımız çağ tüm bilim dallarının tekilciliğin yerini yapısalcılığa verme yöne-

limiyle niteleniyor,” diyordu.¹ 1930’lardan bu yana, insanbilimlerinin birçok dalında gerçekleştirilen önemli ilerlemeler bugün bu sava daha bir geçerlilik kazandırdı. Bunun sonucu olarak, yorumlar ve tartışmalar yapısalcılığın ana ilkelerinden çok, bu ilkelerden yola çıkılarak oluşturulmuş ya da geliştirilmiş bulunan araştırma dalları: Göstergebilim, dilbilim, budunbilim, vb. çevresinde, bu araştırma dallarında uygulanan değişik yöntemler üzerinde yoğunlaştı.

Ama söylemek bile fazla, bir yöntemin, bir düşünce dizgesinin geçerliliğini ulaştığı somut sonuçlarla kanıtlayarak belirli bir yaygınlık kazanmış olması onun herkesçe aynı biçimde anlaşılmasını, her yerde aynı ölçütlerle değerlendirilmesini gerektirmez; tam tersine, kimi ilkelerin yinelendikçe yozlaştığını sık sık saptadığımız gibi, kimi kavramların da yaygınlaştıkça bulandığını deneyimlerimizle biliriz. Yapısalcılık da kurtulamamıştır bu yazgıdan: Akımı yorumlamayı deneyenler arasında, kimileri çoğu kez ilk izlenimlerle yetinerek düşüncelerini değişken ve çelişkin gözlemlere dayandırdıklarından, kimileri konuya hep dışarıdan ve uzaktan bakarak ayırıcı özelliklerinden çok, çarpıcı özellikleri üzerinde durduklarından, kimileri de ayrıntılar arasında yollarını şaşırarak süremsel ve uzamsal boyutları gözden kaçırdıklarından, nice yanılgılara, nice saptırmacalara yol açmışlar, insanbilimlerinin bu önemli yönelimini nerdeyse tanımaz bir duruma getirmişlerdir. Bunun en belirgin örneklerinden biri, önde gelen uygulayıcılarının tümü yapısalcılığı her şeyden önce bir bilimsel yöntem olarak tanım-larken, kimi yazarların onu bir felsefe öğretisi, hatta Jean-Paul Sartre ya da Simone de Beauvoir’ın varoluşçulu-

1. N.S. Trubetzkoy’dan aktaran E. Benveniste, *Problèmes de linguistique générale*, I, s. 95.

ğu gibi felsefe kökenli bir sanat akımı olarak görmekte direktmiş olmalarıdır.

Oysa yapısalcılığın temel yönelimleri hiç de karmaşık değildir. Saussure'den Greimas'a değin, adına yaraşır tüm yapısalcıların yapıtlarında kolaylıkla saptayabileceğimiz bu yönelimler şöyle özetlenebilir:

1. ele alınan nesnenin “kendi başına ve kendi kendisi için” incelenmesi;

2. nesnenin kendi öğeleri arasındaki bağıntılardan oluşan bir “dizge” olarak ele alınması;

3. söz konusu dizge içinde her zaman işlevi göz önünde bulundurma ve her olguyu bağılı olduğu dizgeye dayandırma zorunluluğunun sonucu olarak, nesnenin artsüremlilik içinde değil, eşsüremlilik içinde değerlendirilmesi;

4. bunun sonucu olarak, köken, gelişim, etkileşim, vb. türünden artsüremsel sorunlara ancak nesnenin elden geldiğince eksiksiz bir çözümlemesi yapıldıktan sonra ve bunların da dizgesel olarak ele alınmalarını sağlayacak yöntemler geliştirilebildiği ölçüde yer verilmesi;

5. nesnenin “kendi başına ve kendi kendisi için” incelenmesinin sonucu olarak, “doğaötesel” değil, “özdekçi” bir tutum izlenmesi;

6. bu yaklaşımın felsefel, siyasal ya da sanatsal bir öğreti değil, tutarlı bir çözümleme yöntemi olmaya yönelmesi, dolayısıyla düşüngüsel yaklaşımla fazla bir ilgisi bulunmaması.

Ama, söylediğimiz gibi, bu temel yönelimlerin olmadık kılıklara sokulduğu, olmadık saptırmacalara, olmadık suçlamalara yol açtığı da bir gerçek. Üstelik, Claude Lévi-Strauss'un sık sık söz ettiği “bulanık suda balık avlayıcılar”ın, yani “insanbilimleri sanat yapıtlarının ardındaki biçimsel yapıları ortaya çıkardı diye biçimsel yapılardan yola çıkarak sanat yapıtları üretmeye kalkan-

lar”ın verimsiz çabaları gibi,¹ yapısalcılığı içtenlikle benimsemiş görünen kimi düşünürlerin geçici yanılgıları da epeyce etkili olmuştur bu konuda. Örneğin Claude Lévi-Strauss’un, bilimsel çözümlmelerini sonuçlandırdıkça, yerleşik Batı düşüncesine yönelttiği eleştiriler yapıtlarının birer felsefe ürünü olarak algılanmasına yol açarken, konuyu yakından bilmeyenlerin yapısalcılığın en büyük öncülerinden biri diye tanıdıkları Roland Barthes’ın 1963 yılında yazdığı bir yazıda,² bu akımı hem düşünsel hem sanatsal bir etkinlik gibi göstererek ressam Mondrian’ın, ezgici Pousseur’ün, romancı Butor’un yapısalcı yöneme bağlanmış araştırmacılarıinkiyle aynı türden bir yaratım çabası sürdürdüklerini söylemiş olması çok insanı yanılgıya sürüklemiştir, bugün de bu yazıyı güvenilir bir kaynak olarak gören herkesi yanıltabilir. Gene aynı yazarın yapısalcı yöntem doğrultusunda gelişen ve onun tanınıp benimsenmesine büyük katkıda bulunan bir dizi çalışmadan sonra, özellikle *S/Z* adlı yapıtıyla, bu yöntemin gereklerine yan çizmeye başlaması, bu yapıtta karşımıza çıkan “seçmeci” ve “benözekçi” tutumunu gittikçe güçlendirerek *Roland Barthes par Roland Barthes* (R. Barthes tarafından R. Barthes) ya da *Fragments d’un discours amoureux*’de (Bir Aşk Söyleminden Parçalar) olduğu gibi, hep kendi “ben”ini, kendi duyarlılığını, kendi yaşamsal ve ekinsel birikimini dile getirmeye yönelmesi, bu arada başkalarının yapıtları üzerine çok ilginç ve çok geçerli şeyler söylese bile, bunları kendi düşün ve duygu evrenini yansıtmada birer araç olarak kullanması, kısacası nesne ile özneyi nerdeyse ayrıştırılmaz bir biçimde birbirine karıştırması, üstelik yöntem-

1. Cl. Lévi-Strauss, *L’Homme nu*, s. 573.

2. R. Barthes, *Essais critiques*, s. 213, 220.

sel titizlikten uzak olan, hatta çoğu kez onu yadsıyan tutumunun gerçek yapısalcılarının sert eleştirilerini çekmesi,¹ onun bu tür yapıtlarının da birçoklarıncı yapısalcı yaklaşımın önde gelen örnekleri gibi değerlendirilmesini önlememiştir. Bugün bile, örneğin göstergebilim denilince, Greimas'tan önce Barthes'ı düşünenler çoktur.

İlk bakışta yalın ve tutarlı görünen, ikinci elden, ayırışık ve yetersiz kaynaklardan beslenenlerin bu tür yapıtlara düşmeleri çok doğal, hatta kaçınılmaz bir şey: Çevremiz bunun örnekleriyle dolu. Ama daha nice konular gibi bu konunun çarpıtılmasında da kimi yazarların nedense bir türlü kendilerini kurtaramadıkları yandaşlık duygusu, bilgi yetersizliği, yöntem tutarsızlığı, düşünce bağınazlığı gibi özelliklerin büyük payı var. Örneğin Jeanne Martinet, göstergebilim üzerine yazdığı iki yüz elli sayfalık bir kitapta,² bu bilimdalını en ileri, en doyurucu noktasına götürmüş olan Greimas'ın adını hiç anmamak gibi güç bir işin üstesinden gelir; J.M. Auzias, yapısalcılık olgusunun bütüncül bir bileşimini sunma savında olan yapıtımda, yapısalcı olmadıklarını kendileri söyleyen Althusser ve Foucault üzerinde uzun uzun dururken, yapısalcılığın en yüksek doruklarından biri olan Hjelmslev'in sözünü bile etmez;³ Piaget de, *Le Structuralisme (Yapısalcılık)* adlı kitabında, konuyu durmamacasına kendi özgül alanlarının dışına çekme eğilimini bir türlü yenebilir.⁴ Tüm bunlara yapısalcı düşüncede öğrenip ezberlediklerinin, uyduluğunu benimsedikleri kişiler böyle diyor diye doğru bellediklerinin bir yinelenimini arayıp da

1. Örneğin J.-Cl. Coquet'nin *Sémiotique littéraire* adlı yapıtımdaki yazısı: "Sémiotique et linguistique".

2. Bkz. J. Martinet, *Clefs pour la sémiologie*.

3. Bkz. M. Auzias, *Clefs pour le structuralisme*.

4. Bkz. J. Piaget, *Le Structuralisme*.

bulamayanların değişik gözlem ve eleştirilerini de katar-
sak, bu konuda kısa sürede tutarlı ve bütüncül bir görüş
edinmek isteyenlerin ne büyük güçlüklerle karşılaşabile-
ceklerini kestirmemiz hiç de zor olmaz.

Hiç kuşkusuz, her konuda olduğu gibi yapısalcılık
konusunda da izlenilebilecek yolların en kestirmesi Rabe-
lais'nin öğüdüne uymak, yani doğrudan doğruya ana "me-
tinler"e başvurmak, Saussure'ü, Hjelmslev'i, Benveniste'i,
Jakobson'u, Lévi-Strauss'u, Greimas'ı okumak. Ne var
ki, böyle bir çabanın içerdiği süre bir yana, adını andığı-
mız bu altı yazarı okuyabilmek için belirli bir ön hazırlık
gerekir. Ön hazırlıksa, kimi zaman ne denli yetersiz,
ne denli yanıltıcı olabileceklerini vurgulamaya çalıştığımız
yazı ve kitaplara, ikinci elden yapıtlara başvurmayı
zorunlu kılar çoğu kez.

Yapısalcı yaklaşımı gereğince tanımanın olanaksız
olduğunu mu söylemek istiyoruz? Hayır, daha birçok
alanlar, daha birçok yöntemler için de geçerli olan bir
güçlüğün altını çiziyoruz yalnızca. Yapısalcı yaklaşımı
tanıtmayı, yorumlayıp tartışmayı amaçlayan tüm çalış-
maların eksik, kusurlu ve yanlı olmadıklarını, içlerinde
her şeyi yeterince açık, yeterince tutarlı bir biçimde ay-
dınlatan yapıtların da bulunduğunu söylemek bile ge-
rekmez. Ama herhangi bir konuya yeni el atanlar için
tüm tanıtıcı çalışmaların üç aşağı beş yukarı eşdeğerde
olduğunu, bunlar arasında doğru sonuçlara ulaşabilme-
nin en azından uzun ve özenli karşılaştırmalara girişme-
yi zorunlu kıldığını unutmamak gerekir.¹ Okumuşun or-

1. Bizim okurumuzun elinde yapısalcılık konusunda yeterince kaynak bulun-
madığına göre, burada genel düzlemde konuştuğumuz ortada. Ancak bu kar-
gaşanın bizim düşün yaşamımızda da uzantıları bulunduğunu biliyoruz. Kimi
yazarlarımızın yapısalcılığı hiç mi hiç anlamamış kimi Batılı yazarların (Batılı
olmalarını bir yetke güvencesi gibi değerlendirerek) yanlış yargılarını aktar-
makla yetindiklerini de biliyoruz. Bu yanıltıcı görüşlerin başlıcalarını yapısalcı
yöntemi yeterince inceledikten sonra, sonuç bölümünde tartışacağız.

tamının tüm bilgilerini avucunda toplayabildiği dönemler gerçekten yaşandı mı, bilmiyoruz; yaşandıysa da artık çok gerilerde kaldıkları kesin: Günümüzde uzmanlık alanları gittikçe daralıp karmaşıklaşıyor; ama hem daha fazlasını öğrenme tutkumuz hep sürüyor, hem de herhangi bir uzmanlığın deneyimleri başka deneyimleri daha kolay kavramamızı, düşünle düşüncüyü, tutarlıyla tutarsız, doğru ile yanlış daha kolay ayırmamızı sağlıyor. Ne olursa olsun, gerçeğe doğru değişik yollardan, değişik yapıtlar arasından ilerlemek gerekiyor, tek yoldan, tek yarıttan değil.

Bu küçük kitap da yapısalıcı düşünceyi tanıtmayı amaçlayan irili ufaklı, yanlışlı doğrulu bunca çalışma arasında bir çalışma: Ne kusurdan arınmış olmak ne de son sözü söylemek savında. Temel tutumu oldukça yalın: Her türlü akım konusunda sık sık yapıldığı gibi, “Bir değil, birçok yapısalcılıklar vardır,” türünden, beylik ve bulanık bir sonuca varmak, böylece yeryüzünde hiçbir şeyin yeni ve tek olmadığını kanıtladığını sanıp uykucu düşünce yatağına yeniden dönmek üzere, konuyu süremsel ve uzamsal yerlemlerinin dışına taşıyarak ta Eski Yunan’dan başlatmak değil, “güncelin tarihi”ni sunmak, yani yapıtlardan çok kişilere, düşüncelerden çok olaylara ağırlık vererek belirli bir ortamı yansıtmak da değil, günümüzün düşün ve bilim yaşamında etkinliğini birçok olumlu sonuçla ortaya koymuş bir çözümleme yöntemini öncelikle belli başlı kuramcı ve uygulayıcılarının *kendi* yapıtlarına dayanarak açıklamaya çalışmak. Bu nedenle, yani şu ya da bu biçimde, şu ya da bu anlamda “yapı” sözcüğünü kullanan her yazarı, her araştırmacıyı, hatta her sanatçıyı yapısalıcı saymak şöyle dursun, ünlü yapısalcılar arasında, belirli ölçütlere göre yapılmış bir seçim sonucunda oluşturulduğu için, bu kitabın kimi benzerlerinden çok daha sınırlı kaldığı söylenebilir.

Yapısalcılık, öncelikle insanbilim ve dilbilim alanlarında 20. yüzyılın en etkili akımlarından biri oldu. Giderek ruhbilim, budunbilim, göstergebilim, edebiyat eleştirisi ve tarih felsefesi gibi çok çeşitli alanlarda da uygulandı. Bu etki günümüzde de değişik ölçülerde ve biçimlerde sürüyor. Tahsin Yücel, çoktandır alanının temel kitaplarından biri olarak kabul edilen *Yapısalcılık* adlı çalışmasında, öncelikle yapısalcılığın ne olduğu ve ne olmadığı konusuna yalın bir yaklaşım ve anlaşılır bir anlatımla açıklık getiriyor.

Romanları ve öykülerinin yanı sıra Türkiye'de göstergebilimin öncülerinden biri olarak da tanıdığımız Tahsin Yücel, yapısalcılığın büyük öncülerinden Claude Lévi-Strauss, Roman Jakobson, A.J. Greimas, N.S. Trubetzkoy, Ferdinand de Saussure gibi düşünürlerin görüşlerini tartışırken, okuyucuyu yazınsal metinlerin arka planlarını keşfe çağırıyor. Yücel'in yapıtı, özellikle dilbilim, budunbilim ve göstergebilim alanlarında yapısalcılık üstüne benzersiz bir metin.

#dilbilim #göstergebilim #edebiyat #felsefe

